

ОПЛАТА ПРАЦІ ЯК ОСНОВНИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТАТНЬОГО РІВНЯ ЖИТТЯ

У статті розглянуто оплату праці в контексті розбудови соціальної держави, проаналізовано шляхи забезпечення достатнього рівня життя населення. Пріоритетами у формуванні соціальної держави у цій царині, на думку автора, є підвищення якості та рівня життя населення; забезпечення зростання заробітної плати та інших доходів громадян; встановлення державних гарантій у сфері оплати праці.

Ключові слова: оплата праці, соціальна держава, достатній рівень життя, державні соціальні стандарти, державні соціальні гарантії.

Процес національного відродження породжує істотні зміни в усіх сферах суспільного життя України. У зв'язку із цим чи не найважливішою стає проблема розбудови соціальної державності, вибір шляху розвитку якої було зроблено із прийняттям 28 червня 1996 р. Конституції України. «Протилежністю авторитарному варіанту є той демократичний варіант державного інтервенціонізму, який втілений у теорії та практиці «держави загального благоденства», або соціальної правової держави... Хоч етатизм і лібералізм як ідеальні типи є протилежними, насправді, за нормального розвитку, один, як правило, не існує без другого. У нормальних умовах етатистські й ліберальні засади безперервно конкурують, причому в індустріально розвиненому суспільстві етатистські пов'язані з соціальним інтервенціоналізмом, а ліберальні – із пануванням права», – робить висновок В. О. Четвернін [1, с. 60–61].

Соціальна держава характеризується принципово новим підходом до системи соціальних прав людини порівняно з їх політичними правами, оскільки перші із цих прав – це якісно новий за змістом і спрямованістю вид прав і свобод людини і громадянина. Саме цей вид прав і свобод характеризує нову сутність держави, яка поставила перед собою значно більші завдання стосовно забезпечення прав і свобод своїх громадян. Однак необхідною та вирішальною ознакою віднесення держави до категорії соціальних є пріоритет прав людини, оскільки забезпечення її фізіологічних потреб без надання громадянських прав та політичних свобод, як показує історія тоталітарних держав, дуже швидко може перетворити людину з розумної суспільної істоти на стадну тварину.

Погодимось із П. К. Гончаровим, який висловлює міркування, що соціальна держава являє собою особливий тип високорозвинутої держави, в якій забезпечується високий рівень соціальної захищеності усіх громадян шляхом активної діяльності держави по регулюванню соціальної, економічної та інших сфер життєдіяльності суспільства, встановлення в ньому соціальної справедливості й солідарності [2, с. 27]. Розглядуваний тип держави знаменує високий рівень зближення цілей і гармонізації відносин державних інститутів та суспільства. Тобто соціальною – це держава, яка визнає людину найвищою соціальною цінністю, створює індивідам рівні

умови для матеріального самозабезпечення, надає соціальну допомогу особам, які опинилися у скрутному становищі, з метою забезпечення кожному гідного рівня життя; перерозподіляє матеріальні блага за соціальною справедливістю; має на меті забезпечення громадянського миру та злагоди в суспільстві.

Соціальна держава активно керує економічними і соціальними відносинами і, спираючись на право, впливає на них. Така держава здійснює як окремі заходи щодо соціального, медичного, пенсійного забезпечення населення, гарантованості заробітної плати і житла, забезпечення рівності та доступності шкільної і професійної освіти, так і, використовуючи економічні та політичні інструменти, створює передумови для забезпечення економічного зростання, досягнення загальної зайнятості, стабілізації грошової системи, забезпечення економічного балансу між внутрішньою й зовнішньою економічною діяльністю.

Концепція формування правових основ і механізмів реалізації соціальної держави в країнах Співдружності, прийнята Міжпарламентською асамблеєю держав-учасниць СНД 31 травня 2007 р. [3], як критерії оцінки ступеня соціальності правової демократичної держави визначає такі:

- дотримання прав і свобод людини;
- проведення активної й сильної соціальної політики;
- забезпечення стандартів гідного життя для більшості громадян;
- адресну підтримку найбільш уразливих прошарків і груп населення, скорочення й ліквідацію бідності;
- гарантії створення сприятливих умов для реальної участі громадян у виробленні й соціальній експертизі рішень на всіх владних і управлінських рівнях;
- додержання прав і гарантій, що визнають і розвивають систему соціального партнерства;
- гарантії, за яких будь-який господарюючий суб'єкт, будь-який власник повинен нести конкретну соціальну відповідальність;
- соціальну справедливість і соціальну солідарність суспільства;
- гендерну рівність;
- участь усіх громадян у управлінні державними й громадськими справами, участь працівників в управлінні виробництвом;
- права й гарантії, орієнтовані на зміцнення сім'ї, на духовний, культурний і моральний розвиток громадян, насамперед молоді, на дбайливе ставлення до спадщини й наступності поколінь, збереження самобутності національних та історичних традицій.

Вважаємо, що цей підхід є похідним від того, що відображений в Європейській соціальній хартії (переглянутій) 1996 р. [4] (ратифікована Україною 14 вересня 2006 р. [5]), за якою сторони визнають метою своєї політики досягнення умов, за яких можуть ефективно здійснюватися певні права та принципи:

- кожна людина повинна мати можливість заробляти собі на життя професією, яку вона вільно обирає;
- усі працівники мають право на справедливі умови праці;
- усі працівники мають право на безпечні та здорові умови праці;
- усі працівники мають право на справедливу винагороду, яка забезпечить достатній життєвий рівень для них самих та їх сімей;

- усі працівники та роботодавці мають право на свободу об'єднання в організації;
- усі працівники та роботодавці мають право на укладення колективних договорів;
- діти та підлітки мають право на особливий захист від фізичних і моральних ризиків, на які вони наражаються;
- працюючі жінки у разі материнства мають право на особливий захист;
- кожна людина має право на належні умови для професійної орієнтації;
- кожна людина має право на належні умови для професійної підготовки;
- кожна людина має право користуватися будь-якими заходами, що дозволяють їй досягти якнайкращого стану здоров'я;
- усі працівники й особи, які перебувають на їх утриманні, мають право на соціальне забезпечення;
- кожна малозабезпечена людина має право на соціальну та медичну допомогу;
- кожна людина має право користуватися послугами соціальних служб;
- інваліди мають право на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства;
- сім'я має право на належний соціальний, правовий та економічний захист для забезпечення її всебічного розвитку;
- діти та підлітки мають право на належний соціальний, правовий та економічний захист;
- кожна людина має право займатися будь-якою прибутковою діяльністю на території будь-якої держави на засадах рівності з громадянами останньої;
- трудящі-мігранти і члени їх сімей мають право на захист і допомогу на території будь-якої держави;
- усі працівники мають право на рівні можливості та рівне ставлення до них у вирішенні питань щодо працевлаштування та професії без дискримінації за ознакою статі;
- працівники мають право отримувати інформацію і консультації на підприємстві;
- працівники мають право брати участь у визначенні та поліпшенні умов праці та виробничого середовища на підприємстві;
- кожна особа похилого віку має право на соціальний захист;
- усі працівники мають право на захист у випадках звільнення;
- усі працівники мають право на захист своїх вимог у разі банкрутства їх роботодавця;
- усі працівники мають право на гідне ставлення до них на роботі;
- усі особи із сімейними обов'язками, які працюють або бажають працювати, мають право робити це без дискримінації;
- представники працівників на підприємствах мають право на захист від дій, що завдають їм шкоди, і для них мають створюватися належні умови для виконання ними своїх обов'язків;
- усі працівники мають право отримувати інформацію та консультації під час колективного звільнення;
- кожна людина має право на захист від бідності та соціального відчуження;
- кожна людина має право на житло.

Саме комплексний підхід реалізований у ст. 8 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [6], за якою основними засадами внутрішньої політики в соціальній сфері є:

- забезпечення гарантованих Конституцією України прав і свобод громадян на основі впровадження європейських стандартів соціального захисту, підвищення якості соціальних послуг;
- надання громадянам упродовж усього життя соціальних гарантій на основі вдосконалення системи соціальних стандартів і пільг;
- досягнення ефективного демографічного розвитку;
- поліпшення соціального захисту дітей, утвердження духовно і фізично здорової, матеріально забезпеченої та соціально благополучної сім'ї;
- сприяння молоді в реалізації творчих можливостей та ініціатив, залучення її до активної участі в соціальному, економічному та гуманітарному розвитку держави;
- забезпечення доступним житлом громадян, насамперед малозабезпечених, з обмеженими фізичними можливостями, молоді, працівників бюджетної сфери, формування потужного державного замовлення на будівництво соціального житла, відродження доступного іпотечного кредитування;
- трансформація державної політики у сфері зайнятості та ринку праці, у тому числі шляхом розвитку партнерства між роботодавцями і найманими працівниками, власниками підприємств, установ, організацій та професійними спілками;
- подолання бідності і зменшення соціального розшарування, зокрема, шляхом сприяння самозайнятості населення, розвитку малого та середнього бізнесу, недопущення виникнення заборгованості із заробітної плати на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності;
- забезпечення державних гарантій щодо реалізації соціальних прав працівників підприємств, установ, організацій усіх форм власності, забезпечення молоді першим робочим місцем;
- забезпечення захисту прав громадян України, які працюють за кордоном, та сприяння їх поверненню в Україну;
- поетапне погашення зобов'язань держави за знеціненими заощадженнями громадян;
- удосконалення системи пенсійного забезпечення, створення умов для гідного життя людей похилого віку, стимулювання розвитку недержавної системи пенсійного страхування;
- забезпечення розміру соціальних виплат, які є основним джерелом доходів, на рівні, не нижчому за прожитковий мінімум, удосконалення системи підтримки соціально незахищених верств населення;
- подолання бездомності громадян, безпритульності та бездоглядності дітей.

Однак об'єктивний аналіз стану справ показує, що утвердження справді соціальної держави в нашій країні – це справа майбутнього. Шлях до неї ускладнюється тим, що доводиться одночасно і створювати надійний фундамент майбутньої соціальної держави, і вирішувати невідкладні поточні проблеми перехідного періоду.

Конституція України у ст. 48 [7] проголошує: «Кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло».

Німецький дослідник Х. Ф. Цахер соціальну державу трактує як організацію, що допомагає слабкому, прагне вплинути на розподіл економічних благ в дусі принципів справедливості, щоб забезпечити кожному гідне людини існування [8, с. 65]. Як бачимо, у автора з'являється вже не лише позначення мети соціальної держави (забезпечення кожному гідного людини існування), але і визначення шляху досягнення поставленої мети (розподіл економічних благ) і навіть вказується основоположна ідея, на якій базується соціальна держава (принцип справедливості). П. М. Рабінович наголошує, що держава фактично набуває статусу «соціальної» тоді, коли, ставлячи собі за мету реалізацію права людини на гідне життя, покладає на себе обов'язок щодо виконання значної за обсягом соціальної функції – «проведення соціальної політики, спрямованої на розробку і здійснення системи реформ і заходів соціального захисту населення» [9, с. 374].

Таким чином, соціальна держава визнає людину найвищою соціальною цінністю, надає допомогу особам, які перебувають у важкій життєвій ситуації, з метою забезпечення кожному гідного рівня життя, перерозподіляє економічні блага відповідно до принципу соціальної справедливості і своє призначення бачить у забезпеченні громадянського миру і злагоди в суспільстві. Держава забезпечує соціальну спрямованість економіки, що є основою для реалізації соціальних прав громадян, зокрема, на соціальний захист та достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

На думку О. В. Бермічевої, сутність права людини на достатній життєвий рівень становлять умови, що створює держава для його реалізації, зміст утворюють заходи, що вживаються державою для забезпечення цього права, а формою є передбачення законодавчо встановлених мінімальних соціальних стандартів [10, с. 61].

Як зазначено у ст. 25 Основ законодавства України про охорону здоров'я [11], з метою забезпечення достатнього життєвого рівня, на основі науково обґрунтованих медичних, фізіологічних та санітарно-гігієнічних вимог держава:

- а) встановлює єдині мінімальні норми заробітної плати, пенсій, стипендій, соціальної допомоги та інших доходів населення;
- б) організує натуральне, у тому числі безплатне, забезпечення населення продуктами харчування, одягом, ліками та іншими предметами першої необхідності;
- в) здійснює комплекс заходів щодо задоволення життєвих потреб біженців, безпритульних та інших осіб, які не мають певного місця проживання;
- г) безплатно надає медичну допомогу і соціальне обслуговування особам, які перебувають у важкому матеріальному становищі, загрозовому для їх життя і здоров'я.

Норми ст. 48 Основного Закону щодо забезпечення достатнього життєвого рівня для себе і своєї сім'ї реалізуються передбаченими у законодавстві державними соціальними стандартами та державними соціальними гарантіями.

Соціальний стандарт рівня життя – це суспільний стандарт організаційно-методичного характеру, який встановлює норму, зразок, вимоги до соціального захисту людей на основі досягнутого рівня життя в країні і за кордоном і служить одним із стимулів прогресивного розвитку економіки. При його розробці проводиться: а) стандартизація соціальних прав; б) розробка соціальних стандартів рівня життя [12, с. 67].

Соціальні стандарти – «... це основні вимоги, що висувуються до розвитку соціальної сфери та якості життя. На основі аналізу їх дотримання можливо визначення рівня життя. Розробка і впровадження соціальних стандартів є складним завданням. На практиці, враховуючи це, розробляється багаторівнева система соціальних стандартів з виділенням мінімальних соціальних нормативів» – вважає Н. А. Горелова [13, с. 112].

Соціальні стандарти конкретної країни залежать від світових моделей соціального захисту:

– соціально-демократична модель скандинавських країн – її суть полягає в тому, що держава бере на себе значну частку відповідальності за соціальний захист населення, а глобальним політичним завданням ставить повну зайнятість;

– модель неоліберальна (США) – передбачає, що проблема соціального захисту переважно вирішується між підприємцями і найманими працівниками в особі профспілок;

– модель неконсервативна (Німеччина) – засновується на змішаному державно-приватному вирішенні соціальних проблем, де відповідальність окремого підприємця замінена системою їх обов'язкової колективної відповідальності під контролем держави;

– система Беверіджа (Англія, Ірландія) – вважає головним завданням держави захист мінімальних доходів [12, с. 69, 69].

Правові засади формування та застосування державних соціальних стандартів і нормативів, спрямованих на реалізацію закріплених Конституцією та законами України основних соціальних гарантій, визначає Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» [14]. Відповідно до ст. 1 цього законодавчого акта, а) державні соціальні стандарти – це встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій; б) соціальні норми і нормативи – це показники необхідного споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг та забезпечення освітніми, медичними, житлово-комунальними, соціально-культурними послугами;

Державні соціальні стандарти і нормативи встановлюються з метою:

а) визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян, визначених Конституцією України;

б) визначення пріоритетів державної соціальної політики щодо забезпечення потреб людини в матеріальних благах і послугах та фінансових ресурсів для їх реалізації;

в) визначення та обґрунтування розмірів видатків Державного бюджету України, бюджету АРК і місцевих бюджетів, соціальних фондів на соціальний захист і забезпечення населення та утримання соціальної сфери.

Однак одним із визначальних елементів у регулюванні суспільних відносин у соціальній сфері, поряд із гарантуванням права кожного на достатній життєвий рівень, є додержання принципу пропорційності між соціальним захистом громадян та фінансовими можливостями держави.

Згідно з рішенням Конституційного Суду України у справі щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» [15] передбачені законами соціально-економічні права не є абсолютними. Механізм реалізації цих прав може бути змінений державою, зокрема, через неможливість їх фінансового забезпечення шляхом пропорційного перерозподілу коштів з метою збереження балансу інтересів усього суспільства. Крім того, такі заходи можуть бути обумовлені необхідністю запобігання чи усунення реальних загроз економічній безпеці України, що згідно з ч. 1 ст. 17 Конституції України є найважливішою функцією держави. Водночас зміст основного права не може бути порушений, що є загальноновизнаним правилом, на що вказав вищий орган конституційної юрисдикції у рішенні по справі про постійне користування земельними ділянками [16]. Неприпустимим також є встановлення такого правового регулювання, відповідно до якого розмір пенсій, інших соціальних виплат та допомоги буде нижчим від рівня, визначеного в ч. 3 ст. 46 Конституції України, і не дозволить забезпечувати належні умови життя особи в суспільстві та зберігати її людську гідність, що суперечитиме ст. 21 Основного Закону. Розміри соціальних виплат залежать від соціально-економічних можливостей держави, проте мають забезпечувати конституційне право кожного на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї. Хоча у ст. 48 Конституції України не закріплюється, що держава гарантує достатній життєвий рівень, проте завдання держави, яка проголосила себе соціальною, полягає в тому, щоб створити такі належні умови для людини, аби вона могла своєю працею забезпечити гідну матеріальну базу життєдіяльності для себе і своєї сім'ї.

Але при спробі більш детального аналізу практики забезпечення достатнього життєвого рівня доходимо висновку, що оцінити її фактичну реалізацію у житті досить складно. Л. С. Мамут звертає увагу на абстрактність характеристик цього рівня, адже складно навіть визначити, яким конкретно він повинен бути: достатнім, мінімальним чи гідним [17, с. 7]. Така невизначеність пов'язана з тим, що не існує універсальних параметрів життя, як і немає поняття достатнього життєвого рівня. Воно є оцінним поняттям. Кожна людина має власні уявлення про достатній життєвий рівень і відповідно прагне його досягти. Це пов'язано із самооцінкою людини, її судженнями про наявний стан життя порівняно з бажаним еталоном. Утім П. І. Новгородцев зазначав, що в кожному суспільстві все ж існує свій рівень життя, який вважається нормою, і відповідно є своя межа, за якою починається неприйнятний для цивілізованого суспільства стан життя: «...можна сперечатися про восьми- або дев'ятигодинний робочий день, але очевидно, що п'ятнадцять або вісімнадцять годин роботи є безсоромною експлуатацією» [18, с. 324].

Отже, складність визначення чітких формальних меж життєвого рівня людей наочно демонструє, що орієнтація соціальної моделі держави лише на забезпечення матеріального добробуту людей фактично призводить до обмеження його змісту системою перерозподілу суспільного продукту. «Натомість цей феномен, – переконує О. С. Головащенко, – є значно більш широким, і прийнятна для суспільства взаємодія соціальної і економічної моделей можлива лише за умов, якщо діяльність соціальної держави спрямовувати на формування такої особистості, яка буде відчувати відповідальність за свій і своєї сім'ї добробут, а діяльність держави буде сприймати як таку, що має субси-

діарний характер» [19, с. 91]. Незважаючи на те, що кожна людина має особисто піклуватися про власний добробут, держава повинна створювати відповідні умови для того, щоб людина реально мала змогу забезпечити себе та свою родину. Забезпечення людини такою можливістю є одним із головних обов'язків соціальної держави.

Основними пріоритетами у формуванні соціальної держави у царині забезпечення достатнього рівня життя виступають:

- а) підвищення якості та рівня життя населення;
- б) забезпечення зростання заробітної плати та інших доходів громадян;
- в) встановлення державних гарантій у сфері оплати праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Четвернин, В. А. Демократическое конституционное государство: введение в теорию [Текст] : монография / В. А. Четвернин. – М. : ИГП РАН, 1993. – 141 с.
2. Гончаров, П. К. Социальное государство: сущность, мировой опыт, российская модель [Текст] / П. К. Гончаров // Соц.-гуманит. знания. – 2000. – №2. – С. 18–36.
3. Концепция формирования правовых основ и механизмов реализации социального государства в странах Содружества [Электронный ресурс] : принята Межпарлам. ассамблеей государств-участников СНГ (постановление от 31.05.2007 №28-6). – Режим доступа: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_g24.
4. Європейська соціальна хартія (переглянута) [Текст] : Хартія Ради Європи від 03.05.1996 №163 // Відом. Верхов. Ради України. – 2007. – №51.
5. Про ратифікацію Європейської соціальної хартії (переглянутої) [Текст] : Закон України від 14.09.2006 №137-V // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – №43. – Ст. 418.
6. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики [Текст] : Закон України від 01.07.2010 №2411-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2010. – №40. – Ст. 527.
7. Конституція України [Текст] : прийнята Верховною Радою України 28.06.1996 №254к/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
8. Государственное право Германии [Текст] : в 2 т. ; сокр. пер. с нем. 7-том. изд. – М. : ИГП РАН, 1994. – Т. 1. – 311 с.
9. Мала енциклопедія етнодержавознавства [Текст] / редкол. : Ю. І. Римаренко (відп. ред.) та ін. – К. : Довіра ; Генеза, 1996. – 942 с.
10. Бермічева О. В. Соціальна функція держави в Україні [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук / О. В. Бермічева. – Х., 2002. – 191 с.
11. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Текст] : Закон України від 19.11.1992 №2801-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – №4. – Ст. 141.
12. Вітер, В. Світовий досвід застосування соціальних стандартів [Текст] / В. Вітер, М. Шаповал, Т. Кір'ян // Право України. – 1999. – №3. – С. 66–73.
13. Политика доходов и качество жизни населения [Текст] : учеб. пособие / под ред. Н. А. Горелова. – СПб. : Питер, 2003. – 656 с.
14. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії [Текст] : Закон України від 05.10.2000 №2017-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – №48. – Ст. 409.
15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 розділу VII «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» від 26.12.2011 №20-рп/2011 [Текст] // Офіц. вісн. України. – 2012. – №3. – Ст. 100.

16. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками) від 22.09.2005 № 5-рп/2005 // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 39. – Ст. 2490.
17. Мамут, Л. С. Социальное государство с точки зрения права [Текст] / Л. С. Мамут // Государство и право. – 2001. – № 7. – С. 5–14.
18. Новгородцев, П. И. Сочинения [Текст] / П. И. Новгородцев. – М. : Раритет, 1995. – 448 с.
19. Головащенко, О. С. Соціальна та правова держава: питання співвідношення [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук / О. С. Головащенко. – Х., 2008. – 204 с.
20. Стычинский, Б. С. Научно-практический комментарий к законодательству Украины о труде [Текст] / Б. С. Стычинский, И. В. Зуб, В. Г. Рогань. – 5-е изд, доп., и перераб. – Киев : А. С. К., 2003. – 1072 с.
21. Процевський, О. І. Визначення права на заробітну плату [Текст] / О. І. Процевський // Юрид. вісн. України. – 2008. – № 1. – С. 16–18.

К. К. Довбыш

ОПЛАТА ТРУДА КАК ОСНОВНОЙ СПОСОБ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДОСТОЙНОГО УРОВНЯ ЖИЗНИ

Рассмотрена оплата труда в контексте развития социального государства, проанализированы пути обеспечения достойного уровня жизни населения. Приоритетами в формировании социального государства в области обеспечения достойного уровня жизни, по мнению автора, выступают: повышение качества и уровня жизни населения, обеспечение роста заработной платы и других доходов граждан, установление государственных гарантий в сфере оплаты труда.

Ключевые слова: оплата труда, социальное государство, достойный уровень жизни, государственные социальные стандарты, государственные социальные гарантии.

K. Dovbush

REMUNERATION OF LABOUR AS THE MAIN METHOD OF THE LIVING STANDARTS ENSURING

The article examines the remuneration of labour in the context of the social welfare state. The ways of living standarts ensuring are analyzed. The main preferences in the formation of the social welfare state in the sphere of providing living, according to the author's opinion, are: improving the quality and living standards, the growth of wages and other incomes of citizens ensuring, state guarantees of labour remuneration establishing.

A social state is characterized by the principally new approach to the system of social rights of person in comparison with their political rights as the first, among above mentioned rights, it is qualitative new by its content and directionality kind of rights and freedoms of the human being and citizen. It is this kind of rights and freedoms that characterizes a new essence of the state which set before it much larger tasks as to the assuring of the rights and freedoms of its citizens. But necessary and crucial feature of the referring of the state to the social category it is priority of human rights as assuring of physiological needs without granting civil and political freedoms, as it is shown by the history of the totalitarian states, can very quickly change human being from the intelligent social being to the herd animal.

A social state actively governs economic and social relations and relying on the right influences on them. Such state realizes as separate measures as to the social, medical and pension provision of the population, guarantee of the wage, ensuring of equality and accessibility to school and professional education so, using economic and political instruments, creates pre-conditions for ensuring economic growth, achievement of full employment, stabilization of the money system, ensuring of the economic balance between home and foreign economic activity.

Validation of the real social state in our country it is the thing of future. The appropriate way is complicated in connection with such circumstance that simultaneously one has to create both the reliable foundation of the future social state and solve urgent current problems of the transition period.

Despite of the fact that every person has to take care of their own welfare, the state has to create the appropriate conditions in order to any person has real possibility to provide himself and his family welfare.

Providing of the person by such possibility is one of the main obligations of the state.

Key words: *remuneration of labour, social welfare state, living standards, state social standards, state social guarantees.*